

rechten
arbeidskaart
werk zoeken
werkloosheid
arbeidsovereenkomst
opleiding
zelfstandige
gelijkschakeling van diploma's
loon
syndicaten

≡≡≡ Werk en opleiding

Door te werken kan je jezelf en je familie onderhouden, gemakkelijker integreren in de samenleving en andere mensen ontmoeten.

Heb ik het recht om te werken?

Zowel vrouwen als mannen hebben het recht om te werken en vrij een beroep te kiezen. Toch moeten bepaalde personen die niet de Belgische nationaliteit hebben, eerst een arbeidskaart hebben voor ze mogen werken.

Contacteer je gemeentebestuur om te weten of je met jouw verblijfsvergunning een **arbeidskaart** nodig hebt. Er zijn namelijk meerdere soorten verblijfsvergunningen met verschillende voorwaarden.

→ Meer informatie:

- Waals Gewest:
www.emploi.wallonie.be (Franstalig)
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest:
www.brussel.irisnet.be

Elke job moet aangegeven worden en het arbeidsrecht respecteren.

Als je geen verblijfsvergunning hebt, dan heb je geen toelating om te werken.

Word ik werknemer of zelfstandige?

Als je een arbeidskaart hebt dan kan je, afhankelijk van het soort arbeidskaart, werken als werknemer of als zelfstandige.

Als je een job vindt als **werknemer**, dan moet je werkgever je een schriftelijke **arbeidsovereenkomst** laten ondertekenen, waarin de werkuren staan, het loon, eventuele voordelen, wanneer het loon wordt uitbetaald, de duur van het contract, het soort contract,...

Een **zelfstandige** werkt niet onder het gezag van een werkgever. Hij of zij heeft een speciaal statuut voor de sociale zekerheid. Zelfstandigen kunnen bijvoorbeeld werken in winkels, op markten, in vrije beroepen (advocaat, architect, apotheker, dokter,...), in de ambachtelijke sector, landbouw en veeteelt. Voor bepaalde beroepen zijn er specifieke voorwaarden.

→ Voor informatie en begeleiding:
www.ucm.be (Franstalig)

In principe moet elke vreemdeling die een zelfstandige activiteit wil uitoefenen een beroepskaart bekomen.

→ Voor meer informatie:
<http://economie.fgov.be/nl/>

Wat zijn mijn rechten en plichten als werknemer?

Als werknemer heb je het recht:

- het loon te krijgen dat voorzien is in je arbeidsovereenkomst en door de bedrijfssector van je werkgever,
- beschermd te zijn zoals voorzien is in de wetten en overeenkomsten,
- je aan te sluiten bij een vakbond,
- een gezonde en veilige werkomgeving te hebben.

Je werkgever moet je meerdere documenten geven: een arbeidsovereenkomst, arbeidsreglement en de documenten die je betalingen en prestaties weergeven. Let op: als je werkgever je deze documenten niet geeft, dan is het mogelijk dat hij je 'in het zwart' laat werken.

Als werknemer ben je verplicht:

- het arbeidsreglement, met onder andere de werkuren, te respecteren,
- je werk eerlijk en correct uit te voeren.

Wat is een syndicaat?

Een syndicaat – ook wel vakbond genoemd – vertegenwoordigt de werknemers van een bedrijf en verdedigt hun belangen. Het syndicaat komt tussen de werkgever en werknemers wanneer er een conflict is over de toepassing van reglementen en

overeenkomsten over individuele en gezamenlijke werkomstandigheden. Een syndicaat kan je rechten verdedigen op het vlak van werk en werkloosheid.

Om door een syndicaat beschermd te worden, moet je er lid van zijn en dus lidgeld betalen. Er bestaan verschillende syndicaten.

→ Een syndicaat bij jou in de buurt vind je op hun website:

- ABVV-FGTB (Algemeen Belgisch Vakverbond): www.abvv.be

- ACV - CSC (Algemeen Christelijk Vakverbond): www.acv-online.be

- ACLVB - CGSLB (Liberale vakbond): www.aclvb.be

Ik heb een arbeidskaart en zoek werk.

Waarmee begin ik?

Eerst en vooral moet je je als werkzoekende inschrijven bij de dienst voor arbeidsvoorziening van je streek.

- Woon je in **Brussel**: **ACTIRIS**, www.actiris.be

- Woon je in **Wallonië**: **FOREM**, www.forem.be

- Woon je in **Vlaanderen**: **VDAB**, www.vdab.be

- Woon je in de **Duitstalige Gemeenschap**: **ADG**, www.adg.be

Waar vind ik werkaanbiedingen?

Je vindt werkaanbiedingen (vacatures) bij VDAB, ACTIRIS, FOREM en ADG, in de kranten en op job-websites op het internet.

→ In Brussel kan je ook terecht bij een 'werkwinkel' of 'mission locale':

- www.werkwinkel.be
- www.mission-locale.be (Franstalig)

Je kan je ook inschrijven in privé-interimkantoren.

Je kan ook begeleiding krijgen bij je zoektocht naar werk.

→ Contacteer VDAB, ACTIRIS, FOREM of ADG.

Brutoloon en nettoloon: wat is het verschil?

Het loon of salaris dat in je arbeidsovereenkomst staat, is je brutoloon. Het nettoloon is wat je uiteindelijk rechtstreeks van je werkgever krijgt. Als je werkt wordt een deel van je loon niet uitbetaald. Dat deel gaat naar de sociale zekerheid en naar de belastingen. De bijdragen voor sociale zekerheid gaan naar een fonds dat dient

om de gezondheidskosten te betalen, maar ook het vervangingsinkomen bij ziekte, arbeidsongeval, werkloosheid en pensioen, en de kinderbijslag. De belastingen betalen de openbare diensten waarvan jij als burger geniet (zoals school en politie). Dit solidariteitsmechanisme maakt ook het systeem van sociale bijstand (OCMW) mogelijk.

Wanneer krijg je werkloosheidssteun?

Als je je werk verliest, kan je dankzij de sociale zekerheid onder bepaalde voorwaarden steun (een uitkering) krijgen. Dan zal een openbare instelling – de Hulpkas voor werkloosheidsuitkeringen of HVW – of één van de hierboven genoemde syndicaten jou die uitkering betalen. → Vraag meer informatie bij je syndicaat of bij HVW (www.hvw.fgov.be).

Wat is niet-aangegeven werk?

We spreken over niet-aangegeven werk (of 'zwartwerk') wanneer de werkgever de werknemer niet inschrijft in het personeelsregister en zijn aanwerving niet aangeeft bij de sociale zekerheid, zodat de werkgever geen sociale bijdragen en belastingen betaalt.

Niet-aangegeven werk is niet wettelijk.

Het verzwakt het algemene solidariteitsmechanisme, doordat geld dat naar de sociale

zekerheid en belastingen zou moeten gaan, verduisterd wordt. De werkgever en werknemer riskeren grote boetes. De zwartwerker is niet beschermd als hij ziek is of een ongeval heeft. Hij heeft geen recht op werkloosheidsuitkering, pensioen,... Hij heeft ook geen garantie dat hij het loon krijgt waarop hij recht heeft. Hij is niet beschermd tegen ontslag en kan op elk moment aan de deur gezet worden.

Hoe verhoog ik mijn kansen om werk te vinden?

Werkgevers vragen bijna altijd om je bekwaamheid te bewijzen met een diploma of getuigschrift. Als je een origineel diploma uit jouw land hebt, dan kan je onder bepaalde voorwaarden de **gelijkschakeling** van dit diploma bekomen.

→ De instellingen die je vindt in het hoofdstuk 'Informatie en advies' kunnen je inlichtingen geven.

Voor bepaalde beroepen kan je je vakbekwaamheid officieel en gratis laten erkennen (valideren).

→ Meer informatie: www.cvdc.be (Franstalig)

Als je geen diploma hebt of als jouw diploma niet erkend is, kan je je kansen om werk te vinden vergroten door een opleiding te volgen. Zo zal je een getuigschrift behalen dat je bekwaamheid bewijst.

Goed Frans spreken (en Nederlands, vooral in Brussel) en je bekwaamheid verbeteren met een opleiding zal je helpen om werk te vinden.

Er bestaan veel beroepsopleidingen voor volwassenen, met name taallessen en professionele opleidingen die leiden tot een diploma of andere getuigschriften.

→ Contacteer zeker een opleidingsadviseur bij de volgende organisaties:

- In Brussel: de VDAB, ACTIRIS of (Franstalig): Bruxelles-Formation, www.mission-locale.be
- In Wallonië: (Franstalig) FOREM of een 'mission régionale pour l'emploi' (www.mirec.net/mires.html)
- Service d'information sur les études et les professions (Franstalig): www.siep.be

Zie woordenlijst pagina 67